DAFNA (LAURUS NOBILIS L) O‘SIMLIGINING KIMYOVIY TARKIBI VA DORIVORLIK XUSUSIYATLARI

[1]Tojiddinova Dilnoza, [2]Xamdamova Marjona
Denov Tadbirkorlik Pedagogika Instituti Aniq va Tabiiy fanlar fakulteti biologiya turlari yo’nalishi 3- bosqich 9-11 B guruh talabalari

https://doi.org/10.5281/zenodo.14203029

Annotasiya. *Ushbu maqolada Dafna (Laurus nobilis) o‘simligi haqida ma’lumot berilgan. Dafna, lavr — lavrdoshlar oilasiga mansub doim yashil daraxt yoki butalar turkumiga mansubdir. Shuningdek, maqolada o‘simlikming geografik tarqalishi, kimyoviy tarkibi, dorivorlik xususiyatlari va zararlari haqida ma’lumotlar keltirilgan.*

Kalit so‘zlar: *dafna, lavr yaprog‘i, antibakterial, alsgeymer, patogen, artrit, artroz, bod, stomatit, menopauza, laktatsiya, ekzema.*

Аннотация. *В данной статье представлена информация о растении Дафна (Laurus nobilis). Дафна, лавр — вечнозеленое дерево или кустарник, принадлежащий к семейству лавровых. Также в статье приведены сведения о географическом распространении, химическом составе, лечебных свойствах и вреде растения.*

Ключевые слова: *лавр, лавровый лист, антибактериальное средство, болезнь Альцгеймера, возбудитель, артрит, артроз, Бод, стоматит, менопауза, лактация, экзема.*

Abstract. *This article provides information about the Daphne (Laurus nobilis) plant. Daphne, laurel is an evergreen tree or shrub belonging to the laurel family. The article also provides information on the geographical distribution, chemical composition, medicinal properties and harms of the plant.*

Keywords: *laurel, bay leaf, antibacterial, alzheimer, pathogen, arthritis, arthrosis, bod, stomatitis, menopause, lactation, eczema.*

Kirish

Dafna, lavr — lavrdoshlar oilasiga mansub doim yashil daraxt yoki butalar turkumi. Bargi ketma-ket, qalin, to‘q yashil, usti yaltiroq, Guli oqishsariq (1- rasm). Mevasi qora yoki ko‘k, danakli, birurug‘li. O‘rta dengiz atrofi va dengizdagi orollarda yovvoyi holda o‘sadi. O‘zbekistonning Surxondaryo viloyatida, Kavkaz va Qrimning Qora dengiz sohillarida, Ozarbayjonda o‘stiriladi. Quritilgan bargi ziravor sifatida ishlatiladi.

Lavr yaprog‘ining kimyoviy tarkibi. Lavr yaprog‘i A, C, B va PP vitaminlari, selen, magniy, kaliy, fosfor, marganets, kalsiy, mis, tanin, tola, organik kislotalarga boy. Bundan tashqari o‘simlik tarkibida oqsillar, oziqa tolalari, uglevodlar, yog‘lar, fitonsidlar, to‘yintirilgan yog‘li kislotalar, organik kislotalar, xushbo‘y moddalar, efir moylar mavjud.Tuzlash va marinadlashda ishlatiladigan mashhur ziravor bo'lib, dafna barglari nozik xushbo'y, ammo achchiq ta'mga ega. Ularda taxminan 2% efir moyi mavjud bo'lib, uning asosiy komponenti sineol hisoblanadi. Lavr yaprog‘ining shifobaxsh xususiyatlari. Avvalo, dafna tabiiy tabiiy antiseptik hisoblanadi va bu ilmiy jihatdan tasdiqlangan haqiqatdir. O‘simlik antibakterial xususiyatga ega, u yallig‘lanish bilan kurashishga yordam beradi, organizmni vitaminlar bilan ta’minlaydi, toksin va og‘ir metallar tuzlarini qondan olib tashlaydi, ishtahani yaxshilaydi, metabolik jarayonlarni tezlashtiradi va immunitetni mustahkamlaydi.

1- rasm. Dafna o‘simligi gullarining tuzilishi.

Dafna o‘simligidan surunkali yallig‘lanishga qarshi kurashda, dermatit va husnbuzarlar, artrit va artrozda, ayollar kasalliklarida, qandli diabet, psarioz kasalliklaroda davolovchi vosita bo‘lib hisoblanadi. Surunkali yallig‘lanish ikkinchi turdagi diabetdan Alsgeymergacha bo‘lgan ko‘plab kasalliklarning eng keng tarqalgan sababi hisoblanadi. Lavr yaprog‘i qo‘shilgan taomlarni muntazam iste’mol qilish qondagi yallig‘lanishning ayrim belgilarini kamaytirishga yordam beradi. Lavr yaprog‘i patogen zamburug‘larning o‘sishi va ko‘payishini bostirishga yordam beradi. Ko‘pincha teri va qizilo‘ngachga zarar yetkazadigani bu zamburug‘dir. Olimlar, shuningdek, lavr yaprog‘ining efir moylari ma’lum mikroorganizmlarning ko‘payishiga to‘sqinlik qilishini aniqladi. Lavr yaprog‘i dermatitga qarshi kurashda yordam beradi. Unga asoslangan damlamalar allergik toshmalar, husnbuzar va ekzemani davolash uchun ishlatiladi, ular yallig‘lanishni yengillashtiradi va qichishishni yumshatadi, shish va qizarishni kamaytiradi.Artrit va artrozda yordam beradi. Antiseptik va yallig‘lanishga qarshi xususiyatlari tufayli dafna yaprog‘i artrit va artroz bilan kurashishga yordam beradi. Lavr barglari bilan kompresslar qilgan odamlar uning ta’siri ajoyib ekanligini ta’kidlaydi.Lavr yaprog‘ining ayollar uchun foydalari. Lavr yaprog‘i ayollar uchun foydali bo‘lishiga qaramay, u ham bir qancha jiddiy ko‘rsatmalarga ega. U turli xil yallig‘lanishlar va hayz davrining buzilishida yordam beradi, shuningdek, menopauza paytida gormonal fonni nazorat qiladi. Ma’lumki, lavr yaprog‘i organizm uchun foydalidir: u ortiqcha suyuqlikni olib tashlaydi va yog‘larni parchalashga yordam beradi. Biroq, homiladorlik va laktatsiya davrida shifokor bilan maslahatlashish zarur. Kasalliklarda o‘simlikdan damlama sifatida va uning ekstraktlarida foydalanish tavsiya etiladi. (2 -rasm).

Bu o‘simlik o‘zining bir qator foydali xususiyatlariga ega hisoblanadi.

- shamollash, bod kasalliklarini davolash;
- xolesistit, peshob chiqarish yolidagi mayda toshlarni tushirish;
-allergik toshmalarda;
-stomatitda;
-kuygan jarohatlarni bitkazishda;
-peshob haydash xususiyatlari bilan foydali.

2-rasm. O‘simlik ekstrakti

Yana kimlarga tavsiya etilmaydi ?

Bu ajoyib ziravorning nojo‘ya ta’siri ham bor. Eng muhimi, uning ko‘p miqdordagisi sog‘liq uchun zararli. Lavr yaprog‘i surunkali ich qotishi, buyraklar, jigar, yurak-qon tomir tizimi, o‘n ikki barmoqli ichak yarasi va oshqozon kasalliklarining kuchayishi paytida, shuningdek, allergiyaga moyil bo‘lgan odamlar uchun tavsiya etilmaydi.

Xulosa o‘rnida shuni aytish lozimki, Dafna (lavr yaprog‘i) o‘zining dorivorlik va shifobaxsh xususiyatlari bilan tanilgan o‘simlik hisoblanadi. Oziq-ovqat sanoatida esa ziravor sifatida va tuzlash va konservalashda ishlatiladi. Bu o‘simlik ziravorlar qiroli deb bejizga aytilmagan. Davolashda o‘simlik ekstrakti va yosh barglari ham foydalidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. N.M Nasuxova, LA Logvinenko, AL Xarchenko, DA Konovalov. Dafna barglarining biologik faol moddalari. Pyatigorsk tibbiyot va farmatsevtika instituti - mamlakatimiz Sog'liqni saqlash vazirligining Volg davlat tibbiyot universitetining filiali // Farmatsevtika va farmakologiya. 2017.
2. Ruchkina N. Dafna yaprog'i. "Kimyo va hayot". 2012.
3. S. Kanningem. A dan Z gacha o'tlar sehri. Sehrli o'simliklarning to'liq ensiklopediyasi // 2015. Sankt-Peterburg.